

SOCIAAL VEILIGHEIDSPROTOCOL KANJERTRAINING CHRISTELIJKE BASISCHOOL CBS KLIM OP LEERDAM

Op CBS Klim Op werken we volgens de volgende kernwaarden:

Veiligheid: alle kinderen, ouders en leerkrachten voelen zich veilig in de school. De leerkrachten voelen zich verantwoordelijk hier zorg voor te dragen en leren de kinderen ook verantwoordelijk te zijn voor de veiligheid van anderen. Wij vragen ook ouders en verzorgers zich verantwoordelijk te voelen voor het waarborgen van de veiligheid van alle mensen in en rondom CBS Klim Op.

Welbevinden: alle kinderen mogen zich gezien en gewaardeerd voelen door hun klasgenootjes en de leerkrachten. Ze komen met plezier naar school en voelen zich betrokken bij de schoolse zaken en hun eigen werk en ontwikkeling. Leerkrachten leren de kinderen om mee zorg te dragen voor het welbevinden van zichzelf en de ander. Wij stimuleren ouders/verzorgers om na te denken hoe zij het welbevinden van hun kind kunnen beïnvloeden.

Geborgenheid: alle kinderen, ouders/verzorgers en leerkrachten mogen zich thuis voelen op CBS Klim Op. Er moet oog zijn voor elkaar. Bij problemen kunnen kinderen, ouders/verzorgers en leerkrachten altijd ergens terecht. Dat kan bij de leerkrachten, de intern begeleider, de vertrouwenspersoon of de directeur. Er is altijd een luisterend oor en een helpende hand. Er wordt bij een vraag of een probleem altijd gezocht naar een passende oplossing.

Verbondenheid: 'samen werken, samen leren' staat centraal. Kinderen, ouders/verzorgers en leerkrachten behoren samen tot de schoolgemeenschap van CBS Klim Op. Ouders zien wij als 'partner in educatie', gezamenlijk dragen we de zorg en verantwoordelijkheid voor de gehele persoonlijkheidsontwikkeling van de kinderen.

Talentontwikkeling: alle kinderen, ouders/verzorgers en leerkrachten mogen hun talenten laten zien. Er wordt gekeken naar wat iedereen kan en niet waarin we minder goed zijn. Gebruik maken van elkaars kundigheid en talent zorgt voor een goed klimaat van samen werken, samen leren. Dit geldt niet alleen voor de kinderen, maar zeker ook voor ouders/verzorgers en leerkrachten. Doe waar je goed in bent, laat zien wat je kan!

De kernwaarden zijn samengebracht in de slogan:

'Mijn talent, fijn en veilig met elkaar!'

Doel van dit veiligheidsprotocol:

Alle kinderen voelen zich in hun basisschoolperiode veilig, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

- Wij visualiseren regels en afspraken zichtbaar in de groepen, zodat leerlingen elkaar bij ongewenste situaties kunnen aanspreken op de regels en afspraken.
- Door elkaar te steunen en respect tonen, zorgen we ervoor dat alle kinderen met plezier naar school gaan.

Grensoverschrijdend gedrag:

We onderscheiden 3 verschillende vormen van grensoverschrijdend gedrag:

- Plagen/ Pesten
- Respectloos gedrag richting andere leerlingen en volwassenen
- Fysiek grensoverschrijdend gedrag

Wat is het verschil tussen plagen en pesten?

Het verschil tussen plagen en pesten is dat plagen meestal 1 tegen 1 is. Hierbij kun je er om lachen en is het niet steeds naar dezelfde persoon gericht. Bij langdurig plagen tegen dezelfde persoon kan het worden gezien als pesten. De plager kan het nog zo grappig bedoelen, als de ontvanger het als vervelend ervaart dan wordt het gezien als pesten.

Bij pesten is de sfeer negatief en is er bijna altijd sprake van meer personen tegen 1. Er is dan ook sprake van machtsverschil. De gepeste (slachtoffer) is niet of onvoldoende in staat om zich te verweren tegen de pester en meelopers.

Pesten op school, hoe gaan wij er mee om?

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken.

Hier horen wel enkele voorwaarden bij:

- Pesten moet als probleem gezien worden door alle betrokken partijen: leerlingen (gepeste leerling, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/ verzorgers (hierna genoemd: ouders)
- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten aan de orde is, moet het onderwerp met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna er gezamenlijk klassenregels worden opgesteld.
- Als er pestgedrag optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met ouders) dat kunnen signaleren.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer begint, moet de school beschikken over een directe aanpak.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of het heeft niet het gewenste resultaat, kan de vertrouwenspersoon worden ingeschakeld. De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.
- Op de school is een kanjercoördinator aangesteld.

Verschillende vormen van pesten

Er zijn verschillende vormen van pesten. Zo kan er verbaal of non-verbaal worden gepest, maar er kan ook sprake zijn van achtervolging, uitsluiting, afpersing of het stelen of vernielen van spullen van het gepeste kind. Tegenwoordig is er nog een vorm: cyberpesten. Dit is het pesten via internet of via de mobiele telefoon.

Het nadeel van cyberpesten is dat het anoniem gedaan kan worden.

De gevolgen van cyberpesten zijn vaak groter dan bij verbaal of non-verbaal pesten, doordat de gepeste zich moeilijker kan verdedigen. De uitingen kunnen ook openbaar worden gezet op social media en dan kan iedereen het lezen.

Verschillende rollen

- Slachtoffer
- Pester → de pester heeft een machtspositie.
- Meeloper → de meelopers voeren het vaak uit om hun sociale status te behouden.
- Omstander → de omstanders zijn de zwijgers, ze kijken en doen er niets aan.

Een veiligheidsprotocol alleen is niet voldoende om een eind te maken aan het pestprobleem. Het is van groot belang dat het onderwerp regelmatig in de groepen besproken wordt, zodat het ook preventief kan werken.

Uitgangspunten

- Het inschakelen van de leerkracht is geen klikken. Als je wordt gepest of ruzie hebt en je komt er zelf niet uit, ga dan naar de leerkracht en vraag hulp.
- Een medeleerling heeft ook de verantwoordelijkheid om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. We zijn immers met elkaar verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.
- Samenwerken zonder bemoeienissen:
 - School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te lossen.
 - Bij pestproblemen zullen de leerkrachten in samenwerking met de directie hun verantwoordelijkheid nemen en indien nodig overleg voeren met de ouders. De inbreng van de ouders blijft bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van de aanpak van school.

Hoe willen wij daarmee omgaan?

Regels die gelden in alle groepen en zijn zichtbaar in de school in de groepen:

- 1) Wij luisteren naar alle medewerkers van school.
- 2) Wij zijn netjes.
- 3) Wij zijn aardig.
- 4) Wij zijn rustig.
- 5) Wij doen het samen.

Deze regels komen voort uit onze schoolregels:

1. Doe niets bij een ander kind, wat je zelf ook niet prettig vindt.
2. Kom niet aan een ander als de ander dat niet wil.
3. We noemen elkaar bij de voornaam en gebruiken geen scheldwoorden
4. Als je kwaad bent, ga je niet slaan, schoppen, krabben (je komt niet aan de ander). <i>Probeer eerst samen te praten. Ga naar je maatje of daarna naar de meester of de juf.</i>
5. Niet: zomaar klikken. Wel: Aan de juf of meester vertellen als er iets is gebeurd wat je niet prettig of gevaarlijk vindt.
6. Vertel de meester of de juf wanneer je zelf of iemand anders wordt gepest.
7. Word je gepest, praat er thuis ook over. Je moet het niet geheim houden.
8. Uitlachen, roddelen en dingen afpakken of kinderen buitensluiten vinden we niet goed.
9. Niet aan spullen van een ander zitten.
10. Luister naar elkaar.
11. Opzettelijk iemand pijn doen, opwachten buiten school, iemand achterna zitten om te pesten, is beslist niet toegestaan.

Deze regels gelden op school en tijdens de buitenschoolse activiteiten.

In de groepen gebruiken we de posters van de Kanjertraining. Hierbij zoomen we in op het gewenste gedrag middels de groene/ rode poster.

Kinderen mogen in hun eigen groep een aanvulling geven op de schoolregels, in overleg met de leerkracht worden deze tijdens de formings- en normingsfase bij de start van het schooljaar opgesteld.

Deze aanvulling wordt opgesteld, door en met de groep, als zgn. groepsregels.

Hoe signaleer je als school:

- Door goed te kijken en te luisteren en met kinderen actief in gesprek te blijven over sociale omgang en het welbevinden van de kinderen.
- In vrijere situaties sociale interacties volgen (ook op afstand).
- Signalen van kinderen serieus nemen
- Registreren in Parnassys → dit is meetbaar en zichtbaar
- Sociale vragenlijsten van de Kanjertraining invullen
- Sociogram in laten vullen door de leerlingen
- Oudergesprekken voeren over sociale veiligheid

Een veiligheidsprotocol alleen is niet voldoende om een eind te maken aan het pestprobleem. Daarom wordt regelmatig preventief het onderwerp besproken met de leerlingen. Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies etc. kunnen aan de orde komen.

Het voorbeeld van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.

Een effectieve methode om pesten te stoppen of binnen de perken te houden, is het afspreken van regels voor de leerlingen.

Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn

- altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen
- zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot
- een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven
- briefjes doorgeven
- beledigen
- opmerkingen maken over kleding
- isoleren
- buiten school opwachten, slaan of schoppen
- op weg naar huis achterna rijden
- naar het huis van het slachtoffer gaan
- bezittingen afpakken
- schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer

Aanpak van pestgedrag en grensoverschrijdend gedrag:

1. De aanpak van pestgedrag:

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen zij en wij:

1. Er eerst zelf (en samen met hulp van een maatje) uit te komen.
2. Op het moment dat één van de leerlingen er niet uitkomt, gaat de leerling naar de leerkracht om het probleem voor te leggen.
3. Ouders worden op de hoogte gebracht van de situatie in de groep.
4. De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties (zie bij consequenties).
Het incident wordt beschreven in Parnassys inclusief een plan van aanpak.
5. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing. De leerkracht richt zich op de aanpak op school en bespreekt deze aanpak met ouders.

De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders/verzorgers en/of externe deskundigen.

Consequenties

Wat doe je als leerkracht?

1. Wanneer een leerling komt met een verhaal luister je als leerkracht naar het kind en geef je een compliment, omdat het kind het deelt.
2. Je vraagt wat er is gebeurd: wie, waar en wanneer het gebeurde.
3. Je helpt het kind als het onveilig is.
4. Je vraagt of het kind 'stop' heeft gezegd en of het kind rustig is weggelopen van het ongewenste gedrag.
5. Als dit gebeurd is complimenteer je het kind en gaat naar degene die gepest heeft: kort gesprek en aanpak volgens schoolafspraken over "regelovertredend gedrag".
Indien het gepeste kind geen "stop" gezegd heeft, oefen je dit met het kind en zorgt dat eventuele vervolgsignalen over pesten bij dit kind actief gevolgd en opgepakt worden.
6. We bespreken de voorvallen in de groep als het structureel misloopt.

Begeleiding van de gepeste leerling

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest?
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten.
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling laten inzien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld je niet afzonderen.
- Het gepeste kind laten inzien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.

- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s) in aparte gesprekken.
- Het gepeste kind niet overbeschermen, want hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.
- Extra aandacht geven door leerkracht of intern begeleider.
- Zoeken van een sport of club, waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.

Oorzaken van pesten kunnen zijn:

- een problematische thuissituatie
- een gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen)
- in een niet-passende rol worden gedrukt
- voortdurend met elkaar de competitie aangaan
- een blijvende strijd om macht in de klas (of in de buurt)

Begeleiding van de pester

- Praten: zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen).
- Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest - belonen (schouderklopje) als het kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de “stop-denkdooe-houding” of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school: elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind: wat is de oorzaak van het pesten?*
- Zoeken van een sport of club, waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen leuk kan zijn.
- Inschakelen hulp: sociale vaardigheidstrainingen vanuit de Jeugdgezondheidszorg, huisarts, GGD
- Extra aandacht geven door leerkracht of intern begeleider.

De leerkracht vermoedt dat er in de groep sprake is van pesten. In zo'n geval stelt de leerkracht het als algemeen probleem aan de orde om langs die weg bij het probleem in de klas te komen.

Of...

De leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest of de gepeste, medeleerlingen of ouders komen het bij de leerkracht melden.

5 fasen:

De consequenties die wij hanteren voor pestgedrag zijn opgebouwd in 5 fasen. Voordat de fasen ingaan heeft de leerling eerst een waarschuwing gehad. Hierna gaan de fasen in.

Fase 1:

Indien er tijdens het buitenspelen blijvend pestgedrag:

- leerling zit de volgende pauze op het bankje buiten als time out.

Indien dit gedrag tijdens de gymles plaatsvindt:

- Op de bank zitten (onder toezicht leerkracht),
- Volgende gymles in een andere klas met werk.

Indien er pestgedrag in de groep plaatsvindt kiest de leerkracht 1 van de volgende consequenties:

- een (korte) time out buiten de groep
- uitsluiten van een leuke activiteit
- nablijven na schooltijd
- strafwerk schrijven

Ouders worden altijd op de hoogte (telefonisch of mondeling) gebracht. Er is ook altijd een gesprek met de leerling.

Fase 2:

Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken.

De school legt alle activiteiten vast in het plan van aanpak in Parnassys. De school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem. De IB-er is hierbij betrokken.

Aan ouders van gepeste kinderen:

- a. Houd de communicatie met uw kind open. Blijf in gesprek met uw kind.
- b. Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- c. Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- d. Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terugkomen.
- e. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sociale activiteit.
- f. Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Aan ouders van pesters:

- a. Neem het probleem van uw kind serieus.
- b. Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- c. Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- d. Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- e. Besteed extra aandacht aan uw kind.
- f. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sociale activiteit.
- g. Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- h. Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Aan alle andere ouders:

- a. Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- b. Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- c. Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- d. Geef zelf het goede voorbeeld.
- e. Leer uw kind voor anderen op te komen.

Fase3:

Als het pestgedrag niet stopt, kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals het zorgteam, de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

Fase 4:

Indien de situatie niet verandert, kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school.

Fase 5:

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden. Zie hiervoor het protocol voor schorsing en verwijdering.

2. De aanpak van respectloos gedrag richting medeleerlingen en volwassenen

Indien een leerling op een onprettige en respectloze manier tegen medeleerlingen en/of volwassenen praat, wordt dit gedrag met de leerling besproken en samen met de leerlingen gekeken hoe de leerling aan de groene kant van de Smileyposter van de Kanjertraining kan komen: mijn gedrag is prettig voor de leerlingen, de leerkracht en voor de klas. Indien de leerling na een waarschuwing weer op een onprettige/ respectloze manier tegen medeleerlingen en volwassenen praat, volgen de consequenties volgens een interventiemodel bestaande uit 3 fasen. Het kan zijn dat het bij bepaalde situaties noodzakelijk is om een fase over te slaan.

Consequenties en fasen:

Fase 1:

Indien dit gedrag op het schoolplein plaatsvindt:

- zit de leerling de rest van het buitenspeelmoment op het bankje.

Indien dit gedrag tijdens de gymles plaatsvindt:

- Op de bank zitten (onder toezicht leerkracht),
- Volgende gymles in een andere klas met werk.

Indien dit gedrag in de klas plaatsvindt:

- De leerling heeft een korte time out op de gang
- De ouders worden op de hoogte gebracht door de leerkracht.
- De leerkracht maakt een aantekening in Parnassys

De IB-er wordt op de hoogte gebracht.

Vanaf fase 2 geldt het protocol schorsing en verwijdering

Fase 2:

- De leerling heeft een korte time out in een andere groep
- De ouders van de leerling worden op school uitgenodigd voor een gesprek
- De leerkracht maakt een aantekening met vervolgstappen in Parnassys.

De IB-er is actief betrokken.

Fase 3:

- De leerling zit een dagdeel in een andere groep
- Er kan externe hulp worden ingeschakeld

3. De aanpak van fysiek grensoverschrijdend gedrag

Indien een leerling fysiek grensoverschrijdend gedrag heeft tegen medeleerlingen en volwassenen, wordt dit gedrag met de leerling besproken en samen met de leerlingen gekeken hoe de leerling aan de groene kant van de Smileyposter van de Kanjertraining kan komen: mijn gedrag is prettig voor de leerlingen, de leerkracht en voor de klas.

Indien de leerling na een waarschuwing weer op een onprettige/respectloze manier tegen medeleerlingen en volwassenen praat, volgen de consequenties volgens de fasen. Het kan zijn dat het bij bepaalde situaties noodzakelijk is om een fase over te slaan.

Consequenties en fasen:

Fase 1:

Indien dit gedrag op het schoolplein plaatsvindt:

- de leerling zit de rest van het buitenspeelmoment op het bankje.

Indien dit gedrag tijdens de gymles plaatsvindt:

- Op de bank zitten (onder toezicht leerkracht),
- Volgende gymles in een andere klas met werk.

Indien dit gedrag in de klas plaatsvindt:

- De leerling heeft een korte time out op de gang
- De ouders worden op de hoogte gebracht door de leerkracht.
- De leerkracht maakt een aantekening in Parnassys.

De IB-er wordt op de hoogte gebracht.

Vanaf fase 2 geldt het protocol schorsing en verwijdering.

Fase 2:

- De leerling heeft een korte time out in een andere groep
- De ouders van de leerling worden op school uitgenodigd voor een gesprek
- De leerkracht maakt een aantekening met vervolgstappen in Parnassys.

De IB-er wordt actief betrokken.

Fase 3:

- De leerling zit een dagdeel in een andere groep
- Er kan externe hulp worden ingeschakeld

Leerkrachten en ouders uit de medezeggenschapsraad onderschrijven dit veiligheidsprotocol.

de directie/het schoolteam:

de medezeggenschapsraad:

Stappenplan grensoverschrijdend gedrag

1. Benoem het gedrag waar je last van hebt
"Ik zie dat...", "Ik hoor dat..."

En wat het met je/de klas doet (gevoel)
"Ik merk dat het ..., "ik heb last van...", "Ik vind het storend dat..."

2. "Is het je bedoeling om... (wat doet het met je)?" of "wil je daarmee stoppen? (gewenst gedrag benoemen)"

Nee -> "fijn dat dacht ik al, stop er dan maar mee"
"hoe ga je het de volgende keer anders doen?"
"wat spreken we af?"

Ja -> "Meen je dat?"
"Blijf je hiermee doorgaan?"
VERBAZING TONEN

Bij **Ja**:

3. Leiderstaal
 - "Kijk me aan", Ik wil dat je nu...", "Stoppen nu", "Hier geven ... (materiaal)"
 - "Je hebt nu de keus..."

Je luistert naar mij

Consequentie

Bij consequentie, ook daadwerkelijk uitvoeren

- Dicht bij je laten zitten
- "Ik spreek je straks.. (na schooltijd/pauze)"
- Afkoelplek
- Uit de klas (eventueel hulp van collega/directie)
- Ouders bellen

4. In beide keuzes een kind-gesprek voeren. (Buiten lestijd, kind eerst laten afkoelen)

Vraag nogmaals naar **BEDOELING**

- "Is het jouw bedoeling om hiermee door te gaan?"
- "Wil jij echt dat ik jou zie als...?"

Onmacht

Nee, ik wil stoppen:

- Afspraken/plan maken
- Eventueel goedmaken/herstellen
- Ouders informeren

Onwil

Ja, ik wil doorgaan:

- Ouders bellen voor een gesprek
- kind uit de klas

Gesprek met ouders:

Keuren ouders het gedrag af?

Ja

Hulp aanbieden
Passende plek indien nodig
Maak samen een plan
- 2 klassen hoger/lager
- Puppytraining

Ja, maar

School: stelling nemen
'geen excuus voor
wangedrag'
Wilt u dat uw kind...?

Nee

Grenzen school aangeven (Smileyposter)
Schorsen
Is dit de juiste school voor u?
Kind voorlopig uit de klas, bedenktijd ouders
Gedrag verandert niet? Vervangende school